

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 250/2020-35

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Vladimírou Houdek Běhalovou, Strojárska 11/C, Košice, proti postupu Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 1134/1995 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 20 C 164/92) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 1134/1995 **boli porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Košice II sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 1134/1995 konal bez zbytočných prietahov.
3. Okresný súd Košice II **je povinný** zaplatiť sťažovateľke primerané finančné zadostučinenie v sume **15 000 eur**, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Košice II **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **562,86 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 24. februára 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 1134/95. Súčasne sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prietahov, priznal jej primerané finančné zadost'učinenie 20 000 eur a aby jej priznal aj nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 250/2020 z 26. mája 2020 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľky v celom rozsahu na ďalšie konanie.

3. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a vyjadrenia okresného súdu vyplýva, že v napadnutom konaní sa sťažovateľka (v právnom postavení žalobcu, pozn.) spolu s ostatnými žalobcami domáha vydania nehnuteľnosti od žalovaných [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ]. Žaloba vo veci bola podaná ešte 12. februára 1992, pričom konanie bolo pôvodne vedené pod sp. zn. 20 C 164/1992. Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 20 C 1134/1995-571 z 16. júna 2008 tak, že návrh na začatie konania zamietol. Proti rozsudku okresného súdu podali žalobcovia odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 5 Co 258/2008-611 z 9. februára 2009 tak, že rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Následne okresný súd 2. októbra 2017 vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 20 C 1134/1995-1616 tak, že žalovaný v druhom rade je povinný vydať sťažovateľke príslušný spoluvlastnícky podiel k predmetnej nehnuteľnosti, v prevyšujúcom rozsahu žalobu proti žalovanému v druhom rade zamietá, žalobu proti žalovanému v prvom rade zamietá v celom rozsahu a sťažovateľke proti žalovanému v prvom a druhom rade nepriznáva nárok na náhradu trov konania. Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka spolu so žalobcami v prvom až piatom rade 2. januára 2018 odvolanie a 18. januára 2018 podali odvolanie aj žalovaní. Uznesením okresného súdu z 27. júna 2018 (právoplatné 20. júla 2018, pozn.) bolo napadnuté konanie z dôvodu úmrtia žalobkyne v ôsmom rade prerušené. Po právoplatnom skončení dedičského konania okresný súd vydal uznesenie o pokračovaní v napadnutom konaní, ktoré nadobudlo právoplatnosť 2. marca 2020. Z dôvodu podaných odvolaní bol 27. mája 2020 súdny spis okresným súdom predložený na rozhodnutie krajskému súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka zdôrazňuje celkovú dĺžku súdneho konania, ktoré začalo podaním žaloby ešte 12. februára 1992 a ani po dvadsiatich ôsmich rokoch nie je právoplatne skončené. Prvý rozsudok okresného súdu zo 16. júna 2008 bol uznesením krajského súdu zrušený a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Napriek tomu, že okresný súd rozhodol v napadnutom konaní 2. októbra 2017 a proti rozhodnutiu sťažovateľka podala odvolanie, súdny spis nebol ku dňu podania ústavnej sťažnosti predložený na rozhodnutie krajskému súdu.

5. Na podklade chronológie vykonaných úkonov sťažovateľka zastáva názor, že k prietahom v napadnutom konaní došlo v obdobiach:

- a) od 14. júna 1994, keď Obvodný súd Košice II vyslovil svoju nepríslušnosť v konaní a vec postúpil Obvodnému súdu Bratislava II, do vrátenia veci na Obvodný súd Košice II po tom

ako Mestský súd v Bratislave uznesením z 28. apríla 1995 vyslovil, že nesúhlas Obvodného súdu Bratislava II s postúpením veci je dôvodný a vec tak bola vrátená Obvodnému súdu Košice II,

- b) od 12. decembra 1997 do 23. apríla 1999,
- c) od mesiaca október 1999 do septembra 2001,
- d) od 7. februára 2012, keď bolo v konaní nariadené znalecké dokazovanie až do 5. septembra 2016, keď bol súdu doručený znalecký posudok,
- e) od 2. októbra 2017, keď súd vydal v poradí druhý rozsudok dosiaľ, keďže spis sa ešte stále nachádza na súde prvej inštancie.

6. V dôsledku nečinnosti okresného súdu v napadnutom konaní sa sťažovateľka ešte 18. februára 2008 obrátila na predsedu okresného súdu so sťažnosťou na prietahy v konaní. Z odpovede sp. zn. Spr. 16/2008 z 20. februára 2008 vyplýva, že sťažnosť bola vyhodnotená ako dôvodná. Podľa názoru predsedu okresného súdu nečinnosť súdu trvala v období od 12. decembra 1997 do 23. apríla 1999 a od mesiaca október 1999 do septembra 2001, pričom bola zapríčinená aj enormnou zaťaženosťou vo veci konajúcich sudcov a zmenami zákonných sudcov.

7. Sťažovateľka s odkazom na rozhodovaciu prax ústavného súdu poukazuje na účel základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a uvádza aj vlastné hodnotenie troch rozhodných kritérií pri posudzovaní prietahov. Priznáva síce, že predmet konania (vydanie nehnuteľnosti na základe reštitučného nároku, pozn.) predstavuje právne a fakticky zložitejšiu vec, predmetné ale nemôže ospravedlniť viac ako dvadsaťosem ročnú dĺžku konania. K svojmu správaniu ako strany napadnutého konania uvádza, že bola zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom, ktorý sa aktívne spolupodieľal na objasňovaní skutkového a právneho stavu veci, v stanovených lehotách reagovala na výzvy okresného súdu, plnila procesné povinnosti a súdu poskytovala potrebnú súčinnosť. Poukazujúc na ustálenú judikatúru ústavného súdu, opakovane rozporuje postup okresného súdu, ktorý označuje za neefektívny a porušujúci jej práva, pričom akcentuje, že ani po viac ako dvadsiatich ôsmich rokoch od začiatku konania nebola jej právna neistota odstránená.

III.

Vyjadrenie súdov a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

8. Okresný súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že v rovnakej veci bola inými žalobcami podaná ústavná sťažnosť (konanie sp. zn. II. ÚS 481/2017, pozn.), ku ktorej ústavnému súdu zaslal svoje vyjadrenie zo 7. septembra 2017. Z dôvodu, že predchádzajúce vyjadrenie obsahuje chronológiu vykonaných úkonov od začiatku napadnutého konania, okresný súd ho prikladá k súčasnému vyjadreniu z 10. júna 2020, ktoré dopĺňa o úkony vykonané od októbra 2017. Okrem časového prehľadu vykonaných úkonov okresný súd zdôrazňuje, že počas prerušenia konania neplynuli žiadne lehoty, pričom bezprostredne po odpadnutí prekážky prerušenia konania (14. februára 2020 bolo okresnému súdu doručené právoplatné uznesenie o dedičstve, pozn.) vydal 18. februára 2020 rozhodnutie o pokračovaní v konaní a aj s prihliadnutím na protipandemické opatrenia súvisiace s koronavírusom bol súdny spis 28. mája 2020 zaslaný na rozhodnutie krajskému súdu (podľa

vlastného zistenia ústavného súdu bol súdny spis zaslaný krajskému súdu 27. mája 2020, pozn.). Zároveň poukázal na svoje vyjadrenie zo 7. septembra 2017, osobitne na s. 7 a 8, na ktorých akcentoval objektívne dôvody, ktoré spôsobili neprimeranú dĺžku napadnutého konania, ako napríklad nečinnosť znaleckej organizácie, obtiažnosť konania, rozsah súdneho spisu (k 7. septembru 2017 mal spis 1 595 strán, pozn.) či správanie sťažovateľiek. V závere svojho vyjadrenia uvádza, že v zmysle § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde netrvá na ústnom prerokovaní veci pred ústavným súdom.

III.2. Replika sťažovateľky:

9. Sťažovateľka vo svojej replike predniesla:

- a) skutočnosti uvádzané okresným súdom nemôžu ospravedlniť dĺžku predmetného konania, ktoré trvá viac ako dvadsaťosem rokov,
- b) zdôrazňuje, že je stranou napadnutého konania od jeho začatia (12. február 1992, pozn.), v konaní nebola pasívna, bola zastúpená advokátom, reagovala na výzvy súdu, zúčastňovala sa pojednávaní, resp. sa súdnych pojednávaní zúčastňoval jej právny zástupca,
- c) zastáva názor, že aj keď od roku 2017 po podaní ústavnej sťažnosti (sťažnosť podaná zo strany ostatných žalobcov, o ktorej ústavný súd rozhodoval v konaní sp. zn. II. ÚS 481/2017, pozn.), resp. po vydaní druhého rozsudku okresného súdu nedochádzalo v konaní k takým priedňom, akými sa konanie vyznačilo po jeho začatí, resp. pred rokom 2017, predmetné nemôže ospravedlniť celkovú dĺžku napadnutého konania,
- d) celkovú dĺžku konania okresného súdu nemožno ospravedlniť ani neplynutím lehôt počas doby prerušenia napadnutého konania od 27. júna 2018 do 18. februára 2020, ktorú pomerom k celkovej dĺžke súdneho konania považuje za zanedbateľnú,
- e) sťažovateľka zdôrazňuje, že z ústavnoprávneho hľadiska je neprijateľné, aby jej právna neistota nebola odstránená ani po viac ako dvadsaťosem rokov trvajúcim súdnom konaní,
- f) v závere svojho vyjadrenia uvádza, že v zmysle § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde netrvá na ústnom prerokovaní veci pred ústavným súdom.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Podstata námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priedňov a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote je založená na tvrdení, že k porušeniu týchto práv došlo nečinnosťou okresného súdu v napadnutom konaní.

11. Sťažovateľka sa ochrany svojich porušovaných práv v napadnutom konaní domáhala aj ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému 21. decembra 2018, o ktorej ústavný súd rozhodol uznesením č. k. I. ÚS 52/2019-10 z 30. januára 2019 tak, že konanie z dôvodu spät'vzatia ústavnej sťažnosti zastavil. Označené uznesenie ústavného súdu predstavuje procesné rozhodnutie, ktoré nezakladá prekážku veci rozhodnutej, a preto sa ústavný súd zaoberal aj ústavnou sťažnosťou sťažovateľky doručенou ústavnému súdu 24. februára 2020.

12. Napriek skutočnosti, že namietané konanie bolo predmetom ústavnoprávneho prieskumu už v roku 2017 (sp. zn. II. ÚS 481/2017, pozn.), keď ústavný súd konštatoval porušenie práv sťažovateľov, ústavný súd z obsahu spisu zistil, že sťažovateľka svoje práva dosiaľ (s výnimkou predchádzajúcej ústavnej sťažnosti – bod 11 tohto nálezu, pozn.) ústavnou sťažnosťou nechránila. Ústavný súd preto skúma napadnuté konanie od jeho začiatku až do podania ústavnej sťažnosti ako celok (m. m. II. ÚS 535/2017).

13. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

14. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa sporová strana obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

15. Táto povinnosť súdu do 1. júla 2016 vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Povinnosť súdu a sudcu konať bez priťahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

16. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie strany sporu a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

17. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, predmetom konania vedeného okresným súdom je rozhodovanie o uplatnenom nároku žalobcov v 1. až 8. rade na vydanie vecí – jednoposchodového domu s príslušenstvom nachádzajúceho sa na [REDACTED], k. ú. Stredné mesto – t. j. zastavané plochy a nádvorcia s výmerou 580 m² s domom, zastavané plochy a nádvorcia s výmerou 184 m² a zastavané plochy a nádvorcia s výmerou 483 m² podľa § 6 ods. 1 písm. g) zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 87/1991 Zb.“). Sťažovateľka má právne postavenie žalobcu od začiatku napadnutého konania (12. február 1992, pozn.). Podľa žalobcov špecifikované nehnuteľnosti boli kúpnou zmluvou z 3. decembra 1982 prevedené na štát, pričom k prevodu malo

dôjsť v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok, o čom svedčí to, že kúpnu cenu určil štát, ktorý znaleckým odhadom určenú cenu 238 838,68 Kčs znížil na sumu 148 151 Kčs. Žalovaní sa okrem iného bránili tým, že vec nemožno vydať podľa § 8 ods. 1 zákona č. 87/1991 Zb. z dôvodu, že zásadnou prestavbou stratila svoj pôvodný stavebno-technický charakter.

18. Aj keď súdne konania na vydanie nehnuteľnosti na základe reštitučného nároku nie sú spravidla jednoduché, ústavný súd zotrúva na svojom právnom názore uvedenom v súvisiacom konaní (č. k. II. ÚS 481/2017-37, pozn.) a opakovane konštatuje, že z právneho hľadiska predmetnú vec možno považovať za takú agendu rozhodovania všeobecných súdov, ktorá v období nasledujúcom po nadobudnutí účinnosti zákona č. 87/1991 Zb. bola relatívne bežnou. Konania s týmto predmetom sa vyznačovali rôznou mierou právnej aj faktickej zložitosti. V prejednávanom prípade možno identifikovať právne aj faktické prvky zložitosti – napr. otázky týkajúce sa určenia povinnej osoby (s čím korešponduje opakovaná zmena žaloby týkajúca sa okruhu žalovaných), potreba znaleckého dokazovania – na určenie špecifikovanej ceny stavby v rozhodnom období a aj na účely posúdenia stavebných úprav, ktoré prebehli na predmetnej nehnuteľnosti a pod., t. j. vec možno považovať za právne aj skutkovo zložitú, čo mohlo prispieť k celkovej dĺžke konania. Ani právna a faktická zložitosť predmetu konania ale žiadnym spôsobom nemôže ospravedlniť, že napadnuté konanie v čase rozhodovania ústavného súdu trvá už viac ako 29 rokov.

19. V konaní o ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa na prietáhoch konania podieľa osoba, ktorá podala ústavnú sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd konštatuje, že nezistil také správanie sťažovateľky ako strany sporu napadnutého konania, ktoré by prispelo k zbytočným prietáhom. Práve naopak, sťažovateľka na výzvy okresného súdu reagovala a súdnych pojednávaní sa zúčastňovala osobne alebo prostredníctvom svojho právneho zástupcu. V tejto súvislosti preto nemožno prihliadať na vyjadrenie okresného súdu, ktorý namieta správanie strán napadnutého konania, a to z dôvodu, že vo svojom vyjadrení (bod 8 tohto nálezu, pozn.) žiadnym spôsobom nerozporuje správanie sťažovateľky a okresným súdom pripojené vyjadrenie zo 7. septembra 2017 takmer výlučne popisuje správanie a konanie iných žalobcov, ktorí nie sú totožní s osobou sťažovateľky.

20. Ústavný súd hodnotil aj samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Napriek skutočnosti, že v napadnutom konaní bolo nutné vypracovať viaceré znalecké posudky, došlo k zmenám žaloby, ako aj k procesnoprávnemu nástupníctvu na základe dedenia, resp. k samotnej dĺžke napadnutého konania prispeli čiastočne aj samotní žalobcovia (napríklad od 31. mája 1999 do 16. októbra 2000 a od 28. novembra 2000 do septembra 2001 okresný súd žiadal žalobcov o písomné podania a návrhy na doplnenie dokazovania, resp. žalobcom bol na ich vlastnú žiadosť opakovane poskytnutý priestor na mimosúdne vyriešenie sporu, pričom žalobcovia neoznámili okresnému súdu výsledok týchto rokovaní v určených lehotách, pozn.), vzniknuté skutočnosti nemôžu ospravedlniť postup okresného súdu, ktorý prvý rozsudok v merite veci vydal po viac ako 16 rokoch od začiatku konania (16. jún 2008). Proti rozsudku okresného súdu podali žalobcovia odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 5 Co 258/2008-611 z 9. februára 2009 tak, že rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

21. Nesústredený postup okresného súdu v napadnutom konaní je prítomný aj v jeho konaní nasledujúcom po rozhodnutí krajského súdu. Okresnému súdu trvalo ďalších viac ako 8 rokov, kým 7. októbra 2017 vo veci rozhodol. Strany konania sa proti druhému rozsudku okresného súdu odvolali. Z dôvodu úmrtia žalobkyne v 8. rade (dátum úmrtia 1. december 2017, pozn.) okresný súd napadnuté konanie až do právoplatného skončenia dedičného konania (bod 8 tohto nálezu, pozn.) prerušil a súdny spis na rozhodnutie o podaných odvolaniach zaslal krajskému súdu až 27. mája 2020. V právnej veci sťažovateľky preto koná krajský súd, ktorý v čase rozhodovania o ústavnej sťažnosti ešte vo veci meritórne nerozhodol. Na podklade uvedeného ústavný súd dôrazne rezultuje, že napadnuté konanie nebolo ani po viac ako 29 rokoch od jeho začiatku právoplatne skončené, čo ústavný súd považuje samo osebe za ústavne neakceptovateľné (napr. m. m. IV. ÚS 127/08, IV. ÚS 383/08, IV. ÚS 82/2010, IV. ÚS 535/2013, II. ÚS 535/2017).

22. Na uvedenom konštatovaní nič nemení ani skutočnosť, že okresný súd už po vydaní nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 481/2017 z 18. októbra 2017 konal vo veci v podstate plynule, uskutočnil administratívne úkony v súvislosti s odvolaním (§ 374 CSP, pozn.), napadnuté konanie na čas nevyhnutný prerušil a po odpadnutí prekážky v konaní pokračoval a súdny spis 27. mája 2020 zaslal na konanie a rozhodnutie krajskému súdu. Rozhodnou je skutočnosť, že ani v poradí druhým rozsudkom okresného súdu nedošlo k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka ako žalobkyňa v napadnutom konaní stále nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru (pozri napr. I. ÚS 41/02).

23. Vychádzajúc zo svojej ustálenej judikatúry, ústavný súd pripomína, že zbytočné prieťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, t. j. takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty strán sporu (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

24. Vzhľadom aj na už uvedené skutočnosti a bez potreby podrobnejších analýz ústavný súd uzatvára, že v prípade sťažovateľky, ktorá na ochranu svojich ústavných práv uplatnila ústavnú sťažnosť prvýkrát, a preto bolo potrebné skúmať celé napadnuté konanie (presnejšie od 12. februára 1992), nepochybne došlo k porušeniu jej základného práva na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

25. S prihliadnutím na už uvedené skutočnosti návrh na vydanie nálezu uvedený v ústavnej sťažnosti, ako aj procesný stav namietaného konania, keď v právnej veci sťažovateľky rozhoduje krajský súd, ústavný súd prikazuje okresnému súdu, aby v závislosti od spôsobu rozhodnutia krajského súdu vykonal všetky úkony smerujúce k nastoleniu právnej istoty sťažovateľky. Ústavný súd preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto nálezu.

26. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiada priznať primerané finančné zadostučinenie v sume 20 000 eur, ktoré odôvodňuje skutočnosťou, že žalobu podala ešte v roku 1992, keď mala 48 rokov, bola aktívna, zdravá a pracovala. V čase podania ústavnej sťažnosti má 76 rokov, je na dôchodku, prekonala onkologické ochorenie a operáciu kolena. Zároveň akcentuje, že v nehnuteľnosti, ktorej sa napadnuté konanie týka, strávila svoje detstvo a s nehnuteľnosťou sa jej spájajú životné spomienky. Vzhľadom na dĺžku konania má ale dôvodnú obavu, či sa vôbec dožije jeho právoplatného skončenia. Dlhotrvajúce konanie v nej vyvoláva pocity krivdy, beznádeje, úzkosti a zúfalstva.

27. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

28. Vzhľadom na konštatované zbytočné prieskumy okresného súdu v napadnutom konaní, berúc do úvahy predovšetkým absolútne neakceptovateľnú neprimeranú dĺžku napadnutého konania (viac ako 29 rokov, pozn.), ústavný súd považoval priznanie sumy 15 000 eur za primerané finančné zadosťučinenie (bod 3 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

29. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 562,86 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

30. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Priznal náhradu za tri právne úkony, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania, podanie ústavnej sťažnosti a vyjadrenie na výzvu ústavného súdu z 18. augusta 2020. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2020 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 177 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 10,62 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 187,62 eur za jeden úkon uskutočnený v roku 2020, t. j. za tri úkony sumu 562,86 eur.

31. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 5. mája 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu